Келісілді: ____________
«Inayat» жеке балабақшасы
Әдіскері: Гумарова У.М.

Бекітілді: ____________
«Inayat» жеке балабақшасы
Меңгерушісі: Султанова А.Б.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары және
Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023- 2024 оқу жылына арналған
«Айгөлек» ересектобының ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

Түсінік хат

2023 -2024 оқу жылында «Inayat» жеке балабақшасының «Еркемай» ортаңғы тобы балаларының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың перспективалық жоспары құрастыруда төмендегі нормативті –құқықтық құжаттарды басшылыққа алды:

-Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348«Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының бекіту туралы» бұйрығымен бекітілген мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті Стандарты,

-Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 20желтоқсандағы №557 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақста Республикасы Оқу –ағарту министрінің 2022 жылғы 9қыркүйектегі №394 бұйрығының 1-қосымшасы,

-Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламарын бекіту туралы»бұйрығымен (2022жыл14 қазан №422 бұйрық өзгерістер мен толықтырулар) бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы,

2022-2023 оқу жылында Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдары мен мектеп алды тәрбиелеу топтарында тәрбиелеу –білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хаты («Балаларды ерте дамыту институтының»Ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен ұсынылды 2023 жылғы 26 шілдедегі (№7хаттама)

Батыс Қазақстан облысы әкімдігі білім басқармасының Орал қаласының білім беру бөлімінің 08.09.2022 жылғы

Үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнын меңгеру мерзімі бір жас тобында-1жыл

Күтілетін нәтижелері перспективалық жоспарда әр айда көрсетілген.

2023-2024 оқу жылындағы ұйымдастырылған іс әрекетінің апталық оқу жүктемесі:

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары және Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы негізінде 2023- 2024 оқу жылына арналған ұйымдастырылған іс-әрекеттің перспективалық жоспары

«Inayat жеке балабақшасы
Топ: "Айгөлек" ересек тобы
Балалардың жасы: 4 жас
Жоспардың құрылу кезеңі:Қыркүйек айы

Айы	**Ұйымдастырылған іс-әрекет**	**Ұйымдастырылған іс- әрекеттің міндеттері**
Қыркүйек	**Дене шынықтыру** **Дене шынықтыру*****	**Жалпы дамытушы жаттығулар:** Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеру, тұрған қалыпта қолдарын арқасына апару; саусақтарын бүгіп, қолдарын айналдыра қимылдауды орындау. Екі қол белде, кезекпен екі жаққа бұрылғанда екі қолды екі жаққа жіберу. Оңға, солға иілу, еңкею, шалқаю; алға еңкею, қолдың ұшын аяқтың ұшына жеткізу. Екі қолды белге қойып, екі жаққа иілу. Аяқтың ұшымен көтерілу; екі аяқты кезекпен алға өкшемен, содан кейін ұшымен қою, топылдату. **Негізгі қимылдар:** өкшемен жүру аяқтыңұшымен жүргізу 10 метрге дейінгі қашықтықта заттардың арасыментура бағыт бойынша төрттағандап еңбектеу; бір орында тұрып, қос аяқпен секіру заттардынарасымендоптардыбір-біріне домалату; сызықтардыңарасымен(арақашықтығы15сантиметр)жүру, бір-бірден сапқа тұру **Ырғақтықжаттығулар.** Таныс,бұрынүйренгенжаттығулардыжәнеқимылдардымузыкаменсүйемелдеуарқылыорындау **Қимылдыойындар.** Қимылдыойындарғақызығушылықтыдамыту.

		Таныс ойындарды ұйымдастыруда бастамашылдық, дербестік танытуға баулу. Ойындарда физикалық қасиеттерді (жылдамдық, күш, шыдамдылық, икемділік, ептілік) дамыту. **Дербес қимыл белсенділігі**: Ауа райының жағдайын ескере отырып, балалардың таза ауадағы қимыл белсенділігін дамыту, ойындар ойнату **Салауаттыомірсалтынқалыптастыру.** Тамақтану тәртібін сақтаудың және көгөністер мен жемістердің, дәрумендердің адам ағзасына пайдасы туралы түсінік беру. **Мәдени-гигеналық дағдыларды жетілдіру.** Балаларды ұқыптылыққа, тазалыққа, өзінің сыртқы келбетін қадағалауды әдетке айналдыруға баулу. Тамақтанар алдында, дәретханаға барғаннан кейін, ластанған кезде қолды өз бетінше сабынмен жууға, тісін тазалауға үйрету. Таракты, қолорамалды пайдалана білуді бекіту. Тамақтану әдебін сақтау. Тамақты асықпай шайнау, асхана құралдарын (қасық, шанышқы), майлықты дұрыс қолдану, тамақтанып болғаннан кейін ауызды шаю. **Өзіне-өзі қызмет көрсету дағдылары.** Өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын: өз бетінше киіну мен шешінуді, тісін тазалауды жетілдіру. Киімдерді жинау, ілу, ересектің көмегімен олардытазалау, құрғату. Бейнелеу әрекетінен соң қүтыларды, қылқаламдарды жуу, үстелді сүрту. **Сауықтыру-шынықтыру шаралары**: Шынықтырудың барлық түрлерін, жалпы және жергілікті су шараларын жүргізу: әрбір тамақтанғаннан кейін ауызды шаю. Жалпақтабандылықтың алдын-алу үшін түрлі жолдармен жалаңаяқ жүру. Тыныс алу жолдарын шынықтыру. **Күтілетін нәтиже:** өкшемен жүреді, аяқтың ұшымен, тізені жоғары көтеріп, адымдап, сапта бір-бірінің артынан, әртүрлі бағытта жүгіреді; табан мен алақанға сүйеніп, төрттағандап еңбектейді;

		алға ұмтылып, ұзындыққа қос аяқпен секіреді; доптарды домалатады, заттарды қашықтыққа лақтырады, доптарды кедергілер арқылы лақтырады және қағып алады; шынықтыру түрлерін, өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын меңгерген; таныс ойындарды ұйымдастыруда бастамашылдық, дербестік танытады; қимылды ойындарда физикалық қасиеттерді: жылдамдық, күш, шыдамдылық, икемділік,ептілік көрсетеді; доптармен қимылды ойындарды ойнайды;жеке гигиенаның бастапқы дағдыларын сақтайды; өзінің сыртқы келбетін өз бетінше реттейді; салауатты өмір салты туралы бастапқы түсініктерге ие; адамның өмірі мен денсаулығы үшін дене шынықтырудың маңыздылығын түсінеді.
	Сөйлеуді дамыту	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті**. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, үнді және ызың дыбыстарды анық айтуды үйрету. **Фонематикалық қабылдау дағдыларын қалыптастыру.** Сөзді дыбыстау мәдениетін тәрбиелеуге арналған дидактикалық ойындарды қолдануды үйрету. **Сөздік қор.** Тұрмыстық заттар және қоршаған орта заттарының қолданылу маңыздылығын түсіну дағдыларын қалыптастыру; **Тілдің грамматикалық құрылымы** Сөйлемдегі сөздерді байланыстыруға үйрету **Байланыстырып сөйлеу.** Диалогтіксөйлеудіжетілдіру:әңгімегеқатысуғабаулу **Күтілетін нәтиже:** дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айтады; ақырын, жылдам сөйлейді; сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс, анық айтады; тұрмыстық заттар және қоршаған табиғат заттарының мәнін түсінеді; зат есімдерді сын есімдермен байланыстырып айтады; бейнелеген суреттері, бұйымдары бойынша әңгімелер құрастырады,
	Көркем әдебиет	Балалардыңтүрліәрекеттеріндеертегілерді,әңгімелерді,өлеңдердітыңдауға,көркем сөзге,кітапқақызығушылыққа баулу. Тыңдалғаншығарманыңмазмұнынқайталапайтуға,қысқаөлеңдерді,санамақтардыжатқайту

		га баулу. **Күтілетін нәтиже:** таныс ертегілер мен әңгімелердің мазмұнын қайталап айтады; шығарма мазмұнын қайталап айтуда сюжет желісінің реттілігін сақтайды; санамақтарды, жатқа айтады;
	Қазақ тілі +	**Тілдікдамытушыорта** АйналасындағыөзінқоршағанортаданТысзаттарменқұбылыстар,оқиғалартуралыақпараттар дыалуғажәнеолардыталқылауғамүмкіндікберу. **Сөйлеудіңдыбыстықмәдениеті** Артикуляциялықжәнедауысаппаратын,сөйлеудетынысалуды,фонематикалықестуді,анықжә неқалыптықарқынменсөйлей білудідамыту. Қазақ тіліне тәнө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке, сөз ішінде анық айтуғабаулу. **Сөздіккор** Қоршаған ортадағы заттар мен өсімдіктердің, жануарлардың, құстардың,табиғат құбылыстарының, тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін сөздердітүсінужәне атаудағдыларын қалыптастыру. **Тілдіңграмматикалыққұрылымы** Сөздердіжіктеп,тәуелдеп,септепқолданабілугеүйрету **Байланыстырыпсөйлеу** Бұрыннантаныснемесебейтанысертегілерменшағынкөркемшығармалардыңмазмұныниллю страциялорбойыншақайталапайтуға баулу. **Күтілетін нәтиже:** айналасындағы өзін қоршаған ортадан тыс заттар мен құбылыстар туралы біледі; еркін ойындарда және сахналық қойылымдарда адамдар мен жануарлардың эмоционалды көңіл-күйін жеткізеді; қазақ тіліне тән ө, қ, ү, ұ, і, ғ дыбыстарын жеке, сөз ішінде анық айтады; өлеңдер, санамақтар, жаңылтпаштар, тақпақтарды жатқа айтадышығарма кейіпкерлеріне жанашырлық танытады; кейіпкердің іс-әрекетіне өз ойын білдіреді; сөздерді жіктеп, тәуелдеп, септеп қолданады ;таныс немесе бейтаныс ертегілер мен шағын көркем шығармалардың мазмұнын иллюстрациялар бойынша, өз бетінше ретімен қайталап айтады;
	Математика негіздері	**Жиын:** Жиын, оның әртүрлі түстегі, пішіндегі, өлшемдегі

		заттардантұратындығытуралытүсінікберу,заттардыжұппенкоюаркылыолардысанамай-аксалыстырунегізінде теңнемесетең еместігінанықтауды үйрету. **Сан, санау:** Екі катарда орналаскан заттар тобын салыстыруды үйрету, теңдік жәнетеңсіздіктуралыұғымдардыкалыптастыру. **Шама:** Ұзындығы және ені бойынша бірдей және екі түрлі заттарды салыстыру дагдысын дамыту **Геометриялық фигуралар:** Геометриялық фигураларды (дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш)және денелерді (цилиндр) танып, атай білуге үйрету, геометриялықпішіндердікөружәнесипапсезуаркылызерттеуді жетілдіру **Кеңістікте бағдарлау:** Кеңістікбағыттарынөзінекатыстыанықтау,берілгенбағыттақозғалуды(алға-артка, оңға-солға, жоғары-төмен), заттарды оң колмен солдан оңға карайорналастыруды,заттардың өзіне катысты орналасуын сөздермен белгілеуді үйрету (менiналдымдаүстел,солжағымдаорындық тұр). **Уақытты бағдарлау:** Тәулікбөліктері(танертең,күндіз,кеш,түн)олардыңсипаттамалыкерекшеліктері мен реттіліктері, «бүгін», «кеше», «ертең» туралы ұғымдарынкеңейту. **Күтілетін нәтиже:** теңдік және теңсіздік туралы ұғымдарға ие; екі затты ұзындығы, ені, бойынша салыстырады; бірнеше затты өсу және кему ретімен орналастырып, салыстырады;геометриялық фигураларды және геометриялық денелерді ажыратады және атайды; геометриялық фигураларды көру және сипап сезу арқылы зерттейді; сөйлеуде сын есімдерді колданып, салыстыру нәтижелерін атайды; тәулік бөліктерін ажыратады, олардың сипаттамалық ерекшеліктерін біледі; «бүгін», «кеше», «ертең» ұғымдарын ажыратады; кеңістіктегі заттардың өзіне катысты орнын анықтайды; берілген бағытта козғалады;
	Құрастыру	**Құрылысматериалдарынан,«лего»конструкторларданқұрастыру** Орналастыру тәсілдерін колдана отырып, пластиналарды тігінен және кірпіштерді, бөлшектерді көлденеңінен орналастыру дағдыларын дамыту

		Қағаздан құрастыру: Қағазданқұрастыруғаүйрету:қағаздыңпарағынортасынанбүктеп,шиыршықтап,көлемдіпішіндерге айналдырабілу **Табиғи, қалдық материалдардан құрастыру:** Табиғи (мақта, жүн, жіп, асық, қағаз, тері,кенеп,мата,дәніңтүрлері)жәнеқалдық(қақпақтыңтүрлері,пластик,қораптар,қіріқыстырғыштар)заттарданқұрастыру.Табиғиматериалдардантүрлікомпозициялжасауғажаттықтыру. **Күтілетін нәтиже:** құрылыс бөлшектерін ажыратады және атайды, оларды құрылымдық қасиеттерін ескере отырып пайдаланады; заттарды өз бетінше сапасы, көлемі мен пішіні бойынша таңдайды; қағаз парағын түрлендіреді; табиғи және қалдық заттардан құрастырады; заттарды өз бетінше таңдап, ойдан композиция құрастырады; құрастыруда шығармашылық танытады;
	Қоршаған ортамен таныстыру	**Бала, оның отбасы, үйі:** Баланың«Мен»бейнесінқалыптастыру. **Заттық әлем:** Балалардызаттықәлеммментаныстыружәнеонымен әрекетжасаудағдыларын қалыптастыру. Жақын маңайдағы заттарды ажыратып, атай білудіжетілдіру. **Байланысжәнеқозғалысқұралдары:** Қозғалыс ортасын ескере отырып, көлік құралдарын танып және атай білудағдыларын қалыптастыру. **Еңбеккебаулу** Балалардыңеңбекетугедегеноңкөзқарасынтәрбиелеу Топтыжәнеойыналаңынтазаұстауға,ойыншықтардыжинауда тәрбиешігекөмектесуге баулу Өзгеніңеңбегініңнәтижесінеқұрметпенқарауғатәрбиелеу,ересектергекөмеккөрсетунигеттерінқолдау. **Адамгершілікжәнепатриоттықтәрбие.** бірге, келісіп ойнауға, құрдастарының өтініші бойыншаойыншықтарыменбөлісуге үйрету **МеніңОтаным–Қазақстан.** Республикадағы қалалар мен ауылдардың атаулары, олардың көрікті жерлері, ауыл мен қалаөмірініңерекшеліктерітуралыұғымдарындамыту. **Жолдажүруережелері.**

		Балалардыңөзесімін,тегін,жасын,ата- аналарыныңатынбілудібекіту,кездейсоқжағдайларда(адасыпқалу,құлау)өзіндұрысұстауғаүйрету. **Өлітабиғатқұбылыстарымензаттары.** Қарапайым себеп-салдарлық байланыстарды бақылау және анықтау (желсоғып,жапырақтартүсті,күніңсуықтығы),ойын, еңбек, эксперимент барысында құм, судың қасиеттеріанықтауды үйрету. **Өсімдіктерәлемі.** Өсімдіктердің жіктелуі туралы түсініктерді кеңейту: жемістер, көгөністер,жидектер(орман,бақша),гүлдер(бөлме,бақша,шабындық),бұталаржәнеағаштар (бақша,орман). **Жануарларәлемі.** Бақылаубарысындажануарларәлеміндегімаусымғатәнкөріністерді:күзде–көбелектердің,қоңыздардың,кейбірқұстардыңболмауына зейіндерін аударуды дамыту **Балалардыңжалпықабылданғанмінез-құлықережелеріменнормаларыменгеруінеықпалету.** Балаларда мінез-құлық мәдениеті мен сыпайы қарым-қатынас негіздерінқалыптастырудыжалғастыру; **Күтілетін нәтиже:** бала өзінің «Мен» бейнесін көрсетеді, ойын ашық айтады, өзінің пікірін білдіреді, өзімен санасқанды, өзін құрметтегенді ұнатады; өзінің туған жерін біледі және атайды; отбасының ересек мүшелерінің еңбегі туралы біледі; еңбек етуге қызығушылық танытады; ойыншықтарды жинауда тәрбиешіге көмектеседі; кезекшілердің міндеттерін өз бетінше орындайды; келісіп ойнайды, құрдастарының өтініші бойынша ойыншықтарымен бөліседі; өз Отанын – Қазақстан Республикасын мақтан тұтады, жолда жүру ережелерін біледі; көлік түрлері мен жол түрлерін атайды;; қоршаған ортадағы қарапайым мінез-құлық ережелерін біледі, сақтық танытады; табиғат құбылыстарын атайды және ажыратады; бақылау күнтізбесінде ауа райын белгілейді; ауа-райындағы және табиғаттағы маусымдық өзгерістерде қарапайым байланыстар орната аладыжануарлар әлеміндегі маусымға тән көріністерді салыстырады, олардың тіршілік етуіне қажетті жағдайларды біледі; өсімдіктер күтім жасаудың

		қарапайым әдістерін біледі; қарапайым тәжірибеге қызығушылық пен әуестік танытады; қоршаған ортада, табиғатта қауіпсіздікті сақтайды.
	Сурет салу	Сурет салуда еңкеймей, арқаны тік ұстап, дұрыс еркін отыруға, жұмысорнынтазаұстауға,ұқыпты болуға,қауіпсіздікті сақтауғабаулу. Заттардың пішіні: дөңгелек, сопақ, шаршы, тікбұрыш, үшбұрыш, көлемібөліктерінің орналасуы туралы түсініктерді бекіту. Заттардың көлемі бойыншаарақатынасынберугеүйрету: ағашбиік,бұтаағаштаналаса,гүлбұталан аласа. **Күтілетін нәтиже** заттарды пішінін, түсін ескере отырып салады; әрбір затқа тән ерекшеліктерді, олардың бір-біріне арақатынасын жеткізеді;
	Мүсіндеу	Ермексаз,сазбалшық,пластикалыккесектерденәртүрлітәсілдерліколданып,бейнелердмүсін деуді, Балалардыңкөлемдіпішіндерменқарапайымкомпозициялардымүсіндеутеқызығушылығына рттыру. Мүсіндеудеқауіпсіздікережелерінсақтауды қалыптастыру. **Күтілетін нәтиже:** мүсіндеуді қызығушылықпен орындайды; ермексаз, сазбалшық, пластикалық кесектерден әртүрлі тәсілдерді қолданып, бейнелерді мүсіндейді; бірнеше бөліктен тұратын заттарды пішіндейді; ертегілер мен қоршаған өмір тақырыптарына қарапайым композициялар құрастырады; мүсіндеуде қауіпсіздік ережелерін сақтайды;
	Жапсыру	Қайшыныдұрысұстаудыжәнепайдаланабілудіқалыптастыру.Түзусызықбойыменалдыменқы сқа,кейінұзын жолақтардықиюдыүйрету. Текшедендөңгелекпішін,тікбұрыштанбұрыштарынбүктеуарқылысопақша пішіндерді қиып алуға, бұл тәсілді жемістерді, көгөністерді, гүлдерді қиюда қолдану. Дайын пішіндерден жануарлар, құстар, гүлдердің пішінін қию және олзаттарды қағаз бетіне орналастыру дағдыларын қалыптастыру. Жапсырудақауіпсіздікережелерінсақтау,жұмыстыұқыптылықпенорындауын қалыптастыру. **Күтілетін нәтиже:** қайшыны дұрыс ұстайды және оны қолдана алады; қысқа және ұзын жолақтарды қияды; текшеден дөңгелек пішін, тікбұрыштан бұрыштарын бүктеу арқылы сопақша пішіндерді

		қиялы; жемістерді, көгөністерді, гүлдерді, қиялы; ; заттарды дайын пішіндердің көмегімен және өз бетінше ойдан қиып жапсырады; жапсыруда қауіпсіздік ережелерін сақтайды, жұмысты ұқыптылықпен орындайды;
	Музыка +	**Музыка тыңдау:** Музыканытыңдаумәдениетінсақтау(музыкалықшығармалардыалаңдамай соңына дейін тыңдау). Музыканың сипатын сезінуге үйрету, таныcшығармаларды білу, тыңдалған музыкадан алған әсерлері туралы әңгімелеуді жетілдіру **Ән айту:** Балалардымәнерлепәнайтуғаүйрету **Музыкалық-ырғақтық қимылдар:** Биқимылдарын,ойындағымузыкалыққимылдардыорындауғақызығушылықтудыру **Балалардың музыкалық аспаптарында ойнау:** Таныс әндерді орындауда балаларға арналған әртүрлі шулы музыкалықаспаптардытаныстыру. **Билер:**Әуеннің көңілді би сипатын қабылдауға үйрету **Күтілетін нәтиже:** музыканы тыңдау мәдениетін сақтайды (музыкалық шығармаларды алаңдамай соңына дейін тыңдайды); таныс шығармаларды таниды, олардың мазмұны туралы айтады; әнді мәнерлеп, созып, қимылдармен үйлестіріп (ре-си бірінші октава шегінде) айтады; таныс әндерді сүйемелдеумен және сүйемелдеусіз орындайды; музыканың ырғағын нақты береді, қос аяқпен еркін және жеңіл секіреді; музыканың сипатына сәйкес ойын әрекеттерін орындайды; қимылдарды орындауда шапшаңдық пен ептілік танытады; музыканың сипатына сәйкес қимылдарды орындайды; музыка жанрларын анықтайды; ағаш қасықтар, сылдырмақтар, асатаяқ, сазсырнай, домбырада қарапайым әуендерді ойнайды.

«Inayat жеке балабақшасы
Топ: : "Айгөлек" ересек тобы
Балалардың жасы: 4 жас
Жоспардың құрылу кезеңі:Қазан айы

Айы	Ұйымдастырылған іс-әрекет	Ұйымдастырылған іс- әрекеттің міндеттері
Қазан	Дене шынықтыру	**Жалпы дамытушы жаттығулар:** Қолды алға, екі жаққа, жоғары көтеріп тұрған қалыпта алға еңкейіп қолдарын арқасына апару; саусақтарын бүгіп, қолдарын айналдыра қимылдауды орындау. Екі қол белде, кезекпен екі жаққа бұрылғанда екі қолды екі жаққа жайып жіберу. Екі қол белде оңға, солға иілу, еңкею, шалқаю; алға еңкею, қолдың ұшын аяқтың ұшына жеткізу. Отырған және тізерлеп тұрған күйі допты өз айналасында домалату.Екі қол белде, екі қолды алдыңғы жақ пен екі тұсқа көтеріп, қатарынан (4–5 рет) жүрелеп отыру; Отырып аяқтың ұшын созу, табанды бүгу. **Негізгі қимылдар:** аяқтың сыртқы қырымен жүру; тізеніжоғарыкөтеріп жүгіру; 10 метрге дейінгі қашықтықта заттардың арасыментура бағыт бойынша, көлбеу тақтай бойымен төрттағандап еңбектеу; 2–3 метр қашықтыққа алғаұмтылыпқосаяқпенсекіру; заттардыңарасыменқұрсаулардыбір-біріненедомалату; арқанның бойымен тепе-теңдікті сақтап жүру; бір-біріннұжаныңасапқатұру.

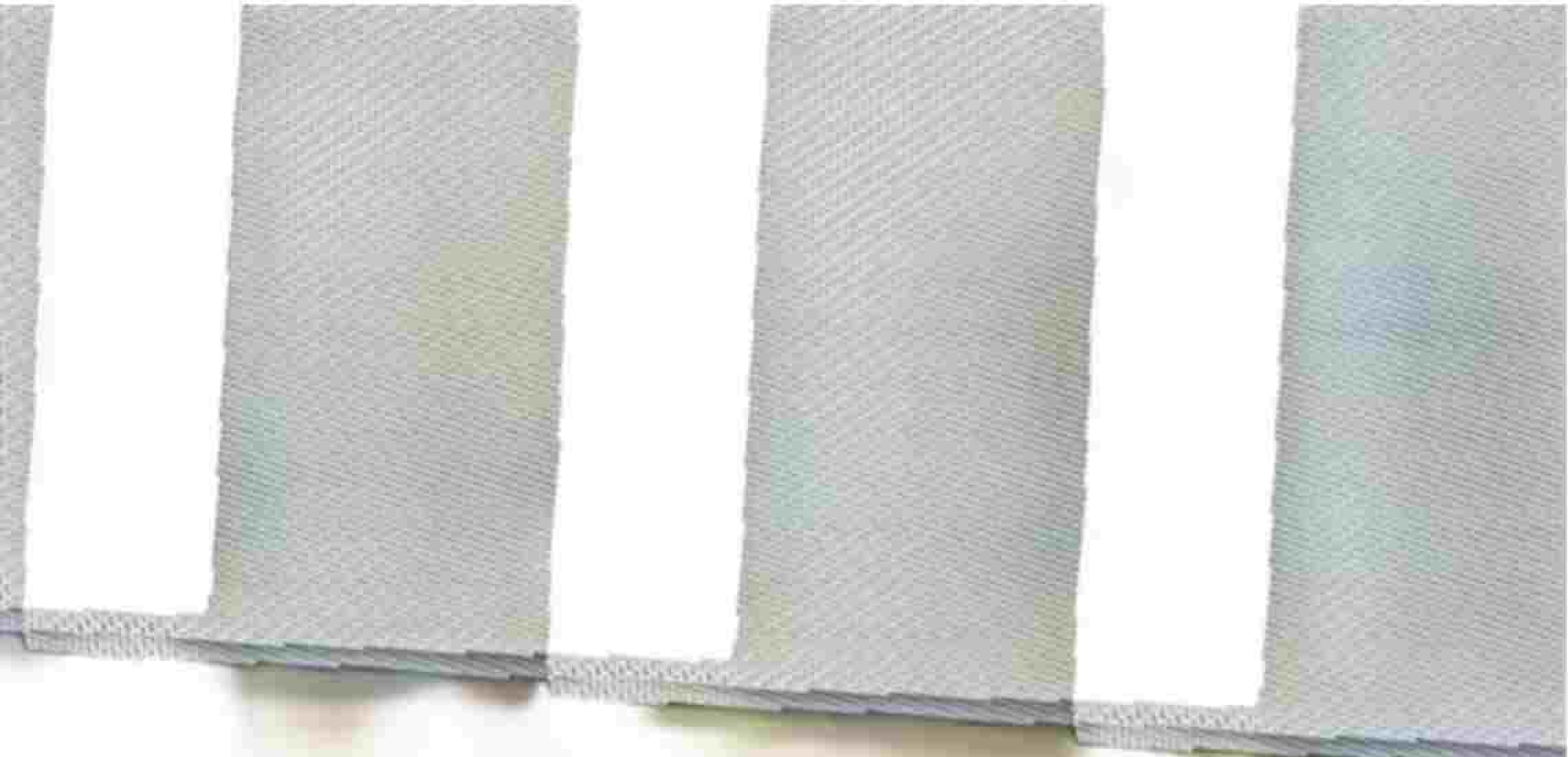

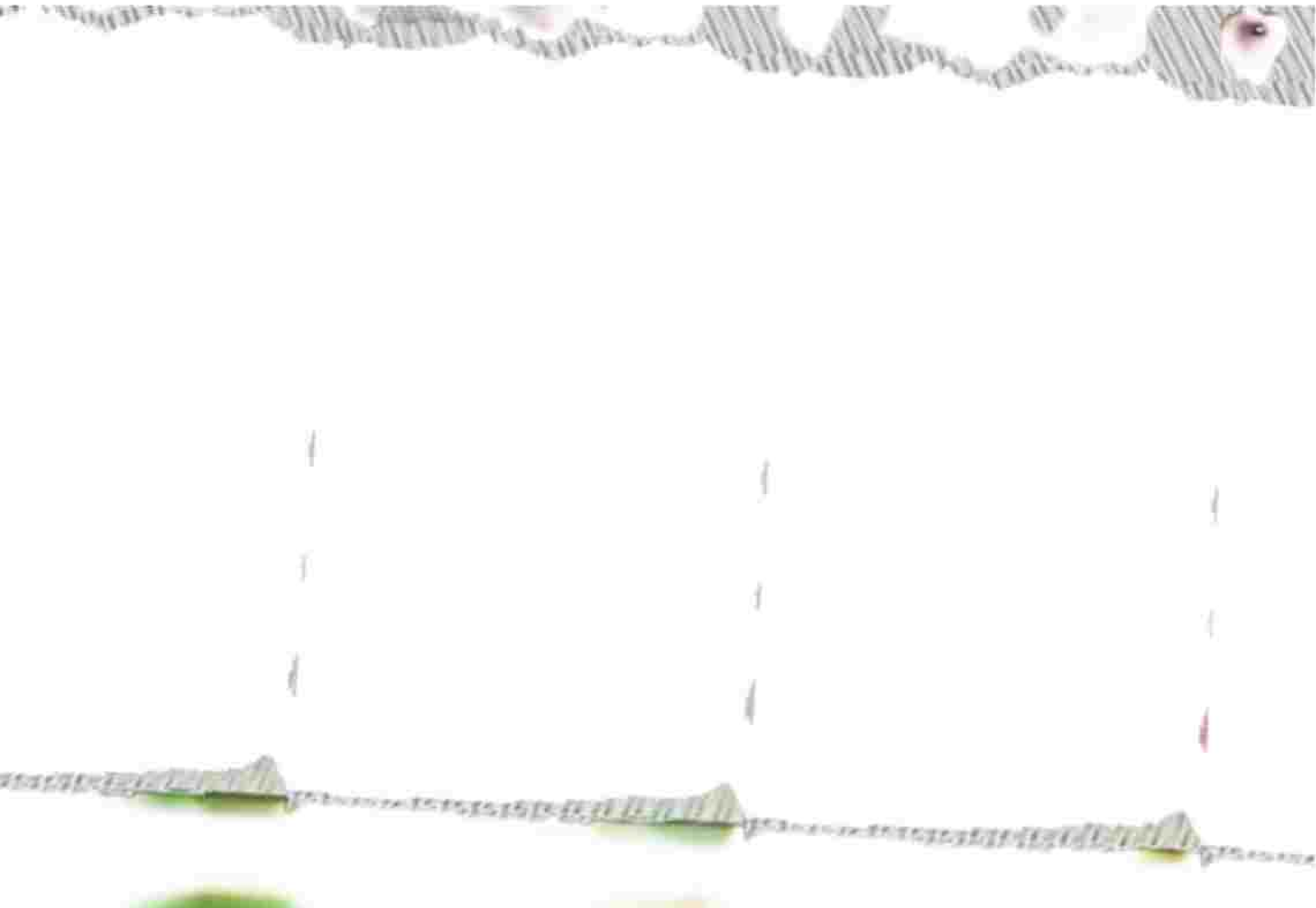

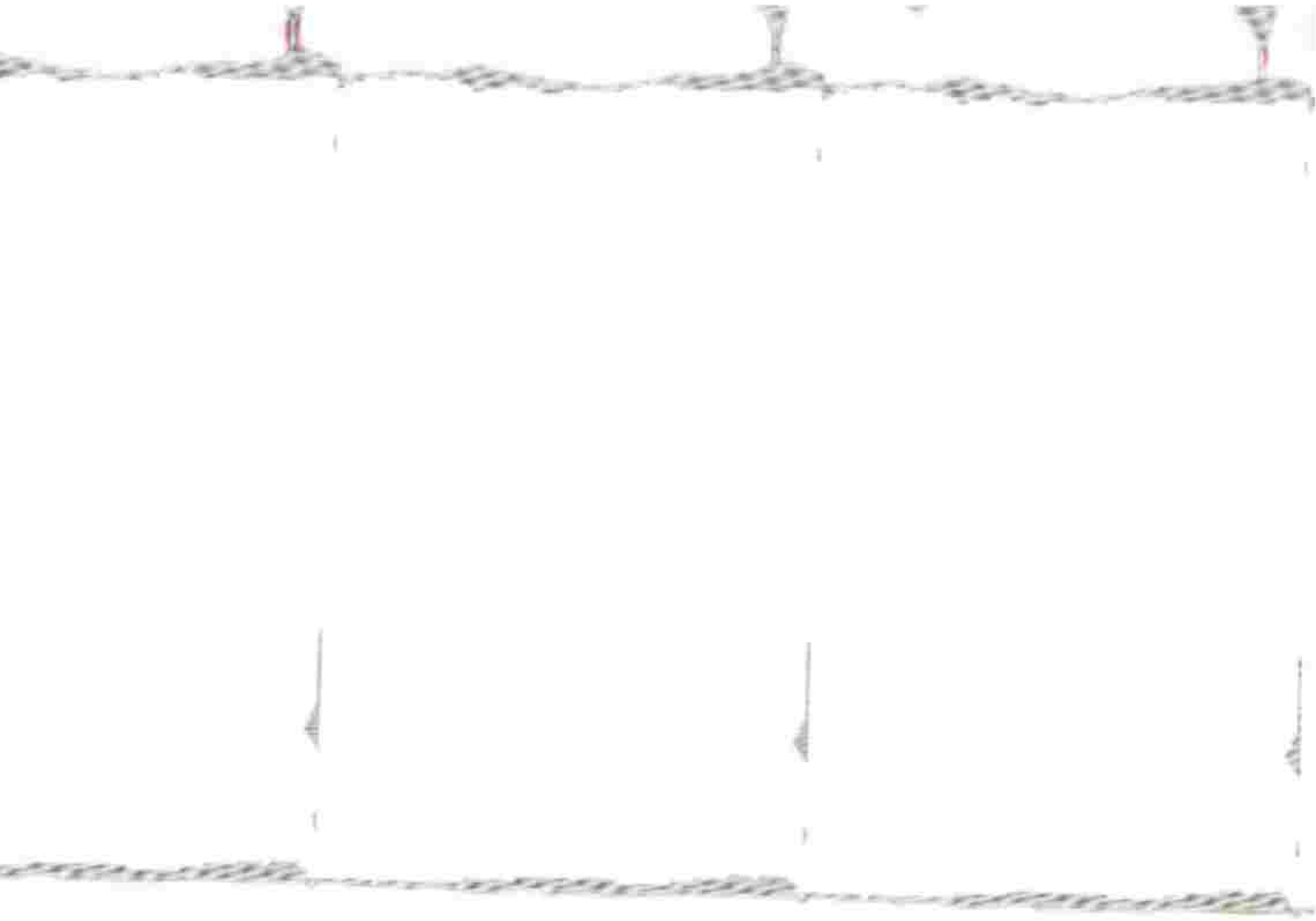

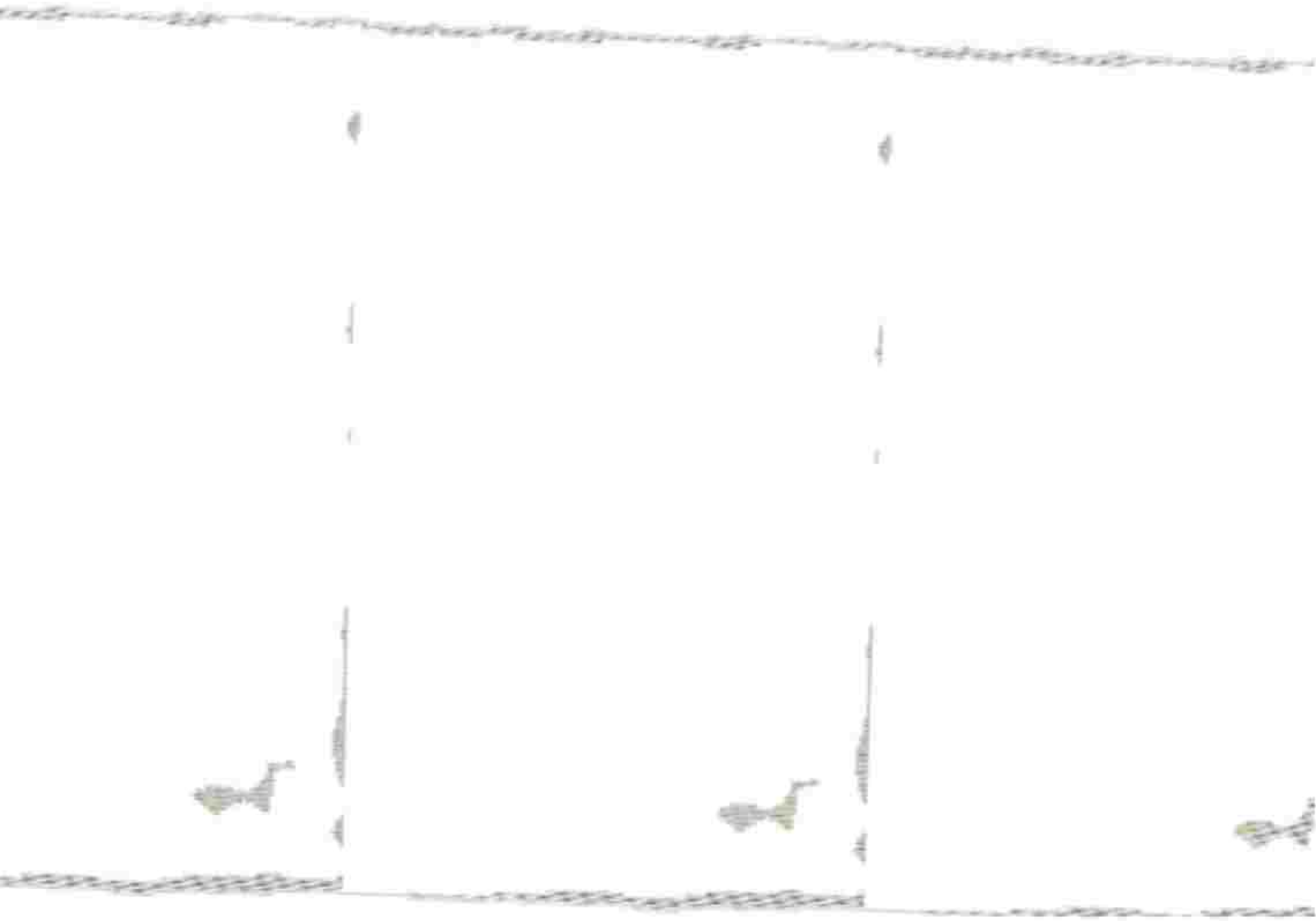

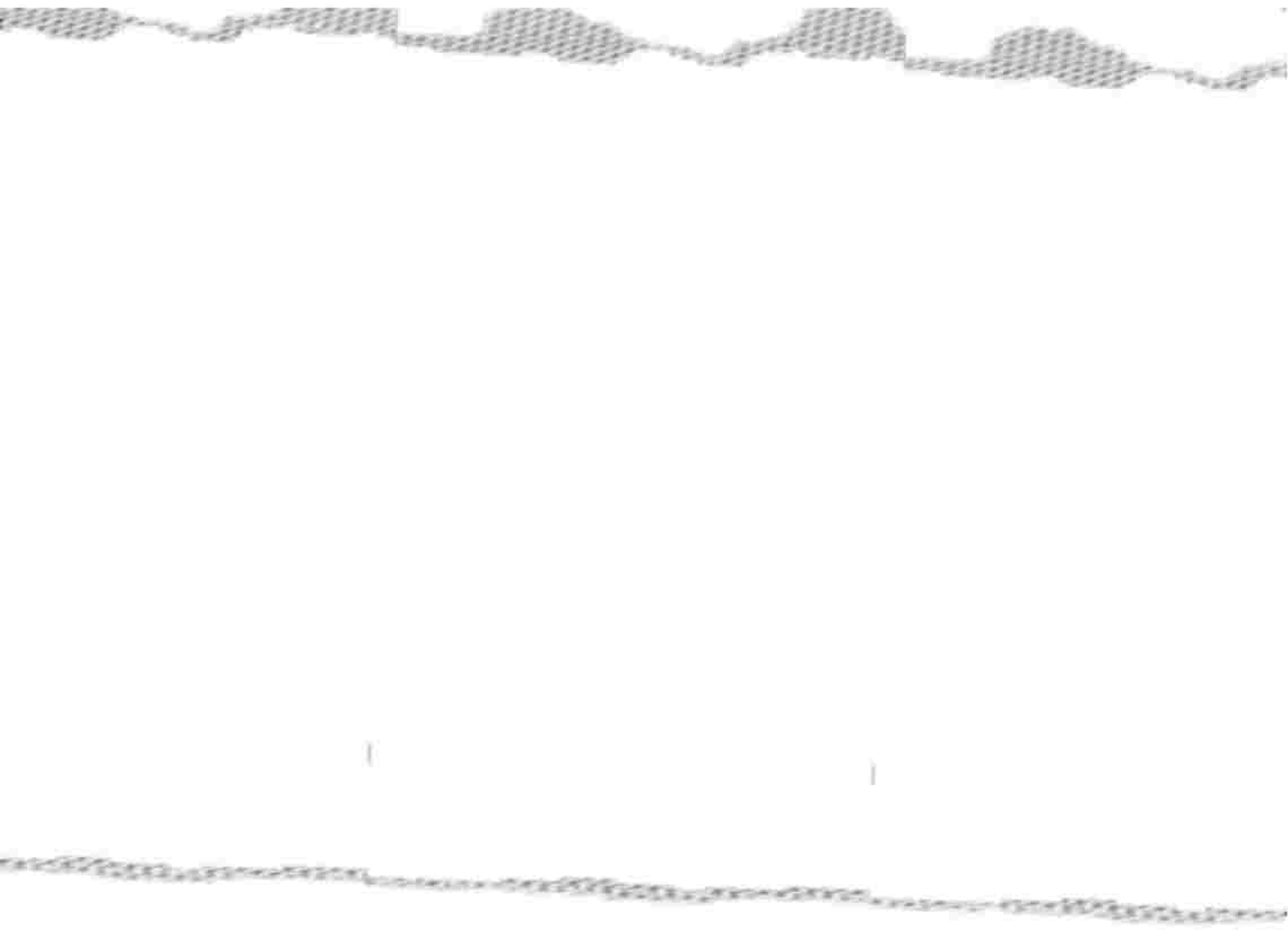

[redacted]